

Francouzský časopis Panorama - Leden 2021

Češi v bílém pro Boha

Text: Marie-Christine Vidal

Fotky: Opatství Nový Dvůr

V kostele je černá tma. Je 19:10. Jedinou viditelnou přítomností je červené světlo v pozadí chóru. Je tam. Tmou nehlučně klouzají stíny, jako by tančili ptáci s velkými bílými křídly. Usedají do chórových lavic.

19:15. Tmou se rozlehnou hlasy. Přibližně dvacet mnichů začíná zpívat modlitbu kompletáře. Česky. Hymnus, žalmy. Zpaměti.

19:25. Jeden z bratrů zapaluje dvě svíce. Z temnoty se vynořuje socha Panny Marie, umístěná na sloupku v presbytáři kostela. K ní se nesou tóny Salve Regina.

19:35. Bratři vycházejí chórovými dveřmi. Za necelých osm hodin, ve 3:15, jimi opět projdou v opačném směru na noční officium, matutinum. Za dveřmi mezitím opat Dom Samuel každému z nich žehná. „Je to velmi důležité,“ říká. „Šeptám tuto modlitbu: „Ježíši, tvé srdce, stále“. Dom Samuel už je takový: všechno je pro něho „velmi důležité“. Každý denní úkon, každé rozhodnutí, každý mnich svěřený pod jeho ochranu. Všechno má svůj význam. V první řadě jeho příchod sem.

Vraťme se zpátky. 9. listopadu 1989 padá Berlínská zeď. O osm dní později vypuká v Československu, které je již několik desetiletí pod komunistickou nadvládou, Sametová revoluce. Lidé opět mohou svobodně vyznávat své náboženství. Hranice se otevírají. 19. srpna 1991 přijíždí k branám cisterciáckého kláštera Notre-Dame de Sept-Fons (Allier) auto z českého města Brna. Jeho cestující přečetli *Horu sedmi stupňů*, dílo cisterciáka Thomase Mertona. Během komunismu, kdy byl jakýkoli řeholní život zakázán, toto svědectví sytilo jejich touhu po mnišském životě. Hledají komunitu trapistů ochotnou založit klášter v Čechách. Mimochodem již o rok dříve přijel do kláštera tajný kněz... Návštěvníky přijímá Dom Samuel, v té době převor (mnich pověřený dobrým chodem komunity). O tři dny později odjíždějí bez jakéhokoli příslibu bourbonského opatství. O dva měsíce později se v Sept-Fons představuje český postulant. Pak druhý, třetí... Během dvou let se tak vystřídalo v těchto zdech okolo stovky mladých mužů. V roce 1998, po čtyřech slavných slibech, se komunita rozhodla poslat skupinu mnichů na průzkum do České republiky.

Skupinu vede otec Samuel. Rodák z Auvergne, vysoký, s očima jako uhlíky, ctižádostivého založení. Tento syn chirurga, druhorozený z osmi bratrů, dospěl k mnišskému životu křivolakou cestou. Po inženýrských studiích byl sociálním pracovníkem, hercem... než ho Kristus polapil v den, kdy se jeho starší bratr stal mnichem v Sept-Fons. „Novicmistr věděl, že jsem muzikant, a tak mi navrhl, abych zhudebnil jeden text k obřadu oblékání hábitu mého bratra. Souhlasil jsem se slovy: ‚Chtěl bych, aby tu po mně toto dílo zůstalo. Jako světlo hvězd, které k nám dolétne, když už je hvězda vyhaslá.‘ V tu chvíli si ten mnich pomyslel: ‚Mezi Bohem a tímto chlapcem musí něco být.‘ O rok později jsem vstoupil do

Sept-Fons. Nalezl jsem to, co jsem slepě a téměř úzkostně hledal. Měl jsem dojem, že jsem dorazil do přístavu.“

V roce 2002 se tedy definitivně usazuje v Čechách, aby založil „dceřiný klášter“ Sept-Fons na historií velmi zkoušeném venkově Sudet. První výzvou se stala přestavba. Rozsáhlý pozemek o 70 hektarech na okraji lesa, usedlost Nový Dvůr, je značně zanedbaný. Nevadí, mniši se vyzbrojí lopatami. V jejich úsilí je doprovází John Pawson. Tento londýnský architekt a přední představitel minimalismu promýšlí cisterciáckou tradici v souvislostech dnešní doby. Úspěch je naprostý: čisté linie a proudy světla v kostele stejně jako v domě pro hosty plně souzní s cisterciáckou prostotou.

Dnes žije v Novém Dvoře pětadvacet mnichů z Čech, Francie a několika okolních zemí pod opatskou berlou šestašedesátiletého Doma Samuela, který se zde stal nejprve převorem a poté opatem. Tedy tím, kdo učí, vede a dává příklad, aby umožnil svým bratrům spojit se Bohem. Jako každý mnich ví, že „jeho povolání je tajemným způsobem potřebné, tajemně užitečné pro jeho bratry lidi“. Všechny je nese ve své modlitbě během sedmi denních modliteb oficia a eucharistie, určujících rytmus pracovních dnů. Mniši vykonávají práci lesníků (přibližně sto hektarů lesa), chovatelů (čtyřicet ovcí), pastevců (na jejich pastvinách se pase třicet krav), kuchařů, hoteliérů, účetních či dělníků. Bratr Rafael, 46 let, tráví velkou část dne v laboratoři, kde vyrábí kosmetické produkty. V sousedních dílnách se připravuje hořčice. Tyto výrobky jsou určeny k zajištění obživy komunity. Křehká silueta bratra Rafaela v modrém pracovním úboru dnes bdí nad kovovou nádrží, propojenou se strojem nejmodernějšího typu. Mísu plní olejovitá směs, z níž se vyrábějí mýdla s vůní mandlí a pomerančové kůry. O něco dál mnich otevírá jeden po druhém velké plastové kbelíky, aby předvedl trapistické zkrášlující krémy.

Bratra Rafaela – dříve Michala – nic nepředurčovalo k mnišskému životu. Byl to ateista; jako student ekonomie se ve dvaceti letech octl ve společném bytě se dvěma křesťany. „Nejdřív mě překvapilo, že je možné být velmi inteligentní a zároveň věřící,“ vzpomíná tento Čech v plynulé francouzštině. „V mém srdci začal pracovat jakýsi oheň.“ O dva roky později se na výletě s přáteli rozpoutala bouře. „Hned poté se objevily tři duhy. Byli jsme uneseni tou krásou. Říkal jsem si: „Matka Příroda mě přitahuje.“ Můj přítel řekl: „Nikdy jsem nebyl tak blízko Bohu.“ Pochopil jsem, že hledím na dílo Boží a ne na dílo matky Přírody.“ O osm měsíců později byl Michal pokřtěn. Za dalších dvanáct let vstoupil do kláštera. Aby, jak říká, „žil v Boží blízkosti“. Jeho úkolem je zavírat každý večer dveře hostinského domu. Přitom „odříkávám desátek růžence, abych svěřil lidstvo i sebe Bohu,“ svěřuje se. „S tím uléhám. A usínám okamžitě!“

Podobně jako bratr Rafael zde našli svůj domovský přístav i další Češi. „Jako opat jsem otcem,“ vysvětluje dom Samuel. „Starám se o to, aby se z mých bratrů stali dospělí. Za deset let se z mladého člověka může stát mnich dospělého formátu.“ Bratr Bruno takto přiřazil ke břehu ve svých devatenácti letech, hned po maturitě. „Když mi bylo 5 nebo 6 let, maminka mi vyprávěla o mniších, kteří tak milují Pána Boha, že nikdy nevycházejí ze svého kláštera. Říkal jsem si: Jestliže si vybrali takový život, pak musí být úžasný!“ Dnes čtyřiatřicetiletý bratr Bruno prošel solidní formací na teologické, filozofické i osobní rovině. „Na začátku mnišského života je klíčové poznat sám sebe,“ soudí. „Jinak člověk riskuje, že upadne do iluze.“ Bratr Bruno našel svou rovnováhu mezi různorodými povinnostmi: je zároveň

knihovníkem, pomocným účetním, varhaníkem, asistentem při výrobě kosmetiky a pomocnou silou při údržbě kláštera. A hlavně jde za jediným cílem svého života: „za Bohem“. Vrcholem dne je pro něho setkání s Bohem během dvou hodin osobní modlitby mezi společnou modlitbou a *lectio divina*, modlitební četbou biblických textů.

Život bratra Bruna se zdá jasně nalinkovaný. Nejímá ho závrať při myšlence na dny, které se budou po nějakých padesát dalších let stále opakovat? Jeho měkký hlas překvapuje: „Je velmi zvláštní, když si lidé myslí, že náš život je jednotvárný. Pravidelnost mi dodává jistotu a pomáhá mi postupovat vpřed. Ztělesňuje mou touhu po Bohu v konkrétním životě.“ Bratr Bruno často využívá rad tzv. starce, staršího bratra, jako je bratr Romarik. Ve svých 75 letech má tento Lotrinčan za sebou patnáct let v Čechách. Svěřuje se mu více bratrů a on jim pomáhá „nacházet v sobě dílo Ducha Svatého“. Pokorně se dělí o svou zkušenost. Přes úctyhodnou délku své služby přiznává, že se mu při oficiích „stává, že myslí na něco jiného. Důležité však je vrátit se k Pánu. Beru to s humorem: ‚Bratře Romariku, zpátky na scénu!‘ To, co těší Boží srdce, je vidět, jak se navracíme.“ Léta v klášteře mu poskytla čas ke studiu. Několikrát přečetl Bibli v celku. V oblibě má překlad Andrého Chouraquiho: „Je to živé, je to řízné. Jako Boží slovo. Má dokonce dvojí ostří!“

Když některý náhodný host vidí komunitu shromážděnou v chóru, nemůže se ubránit otázce, jak mohou tak rozdílní lidé žít po léta spolu, bratrsky, aniž by spolu hovořili. Ticho... Podle řehole svatého Benedikta, již se řídí cisterciácký život, se mniši snaží zachovávat ticho při společném životě, aby slyšeli hlas Páně, který hovoří v „šumu jemného vánku“ (1 Král 19, 12). Otec opat zdůrazňuje: „Ticho má být cílem modlitby. Slova nemají takový dosah. To, co se nám již nedaří vyjádřit, říkáme skrze ticho.“ Jak ale vybudovat bratrství bez vzájemného setkávání? „Známe se jinak,“ vysvětluje bratr Romarik. „Poznáme kroky jednotlivých bratrů. Když se podává jídlo u stolu, vidíme, jak kdo sedí, jak jí. Máme hlubinné poznání druhých.“ Bratři mají především stejný cíl: spojení s Bohem. Což se neobejde bez zápasu. Zápasu celé komunity nebo zápasu osobního, přiznává opat: „V benediktinské tradici je obsažen jistý druh duchovního dynamismu; Duch Svatý působí v těle tvořeném komunitou a opatem. Já bojuji za to, aby v tomto mladém těle, plném slabostí, pracoval Duch. Víím dobře, že jednou z těchto slabín je opat.“ Dnes v brzkém odpoledni se Dom Samuel chystá jít štípat dříví. Jsou to vzácné minuty, během nichž může uzrát nový plán... „Vždy je zde riziko, že nám Boží dary stoupnou do hlavy,“ vysvětluje otec opat. Ale zkoušky vracejí věci na svá místa. Svatý Filip Neri říkával: „Pane Ježíši, nedůvěřuj Filipovi.“ Mohl bych říci: „Pane Ježíši, nedůvěřuj Domu Samuelovi.“

Pokud chcete objednat produkty z opatství Nový Dvůr:

www.novydvur-obchod.cz

Pokiaľ si chcete objednať produkty z opátstva Nový Dvůr:

www.novydvur-obchod.sk